

Meulenproat

Molenstichting Midden- en Oost- Groningen

Jaargang 2026 | voorjaar2026

Inhoudsopgave

2. *Voorwoord van de voorzitter*
4. *Wetenswaardigheden uit het bestuur*
6. *Verhaaltje over het molenarchief*
7. *Basis op orde*
10. *Activiteitencommissie*
11. *Communicatiecommissie*
12. *Miniatuur "De Ruiten" in Ruinerwold*
14. *Groningse wieken van waarde
(dankwoord aan de MsMOG)*
18. *Afscheid Henk Helmantel als molenaar*
20. *13 verschillende molentjes*
22. *Bezoek leerlingen Eemsdeltacollege
Appingedam aan de Noordstar*

Colofon

Nieuwsbrief Molenstichting Midden- en Oost - Groningen

Jaargang 7
Nummer 9, voorjaar 2026

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de auteurs en/of rechthebbenden. De redactie behoudt zich het recht voor stukken te redigeren en/of in te korten.

KOPIJ AANLEVEREN

Vóór 16 oktober 2026

REDACTIE

Annet Brinkgreve, Bert Steenhuizen en Willy Baas

EINDREDACTIE

Annet Brinkgreve

VORMGEVING

Niek de Boer

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Willy Baas, Henk Helmantel, Reint Huizenga, Henk Kloeping, Fred Nieborg, Jan Slagter, Greetje Schipma, Tim Smit, Bert Steenhuizen, Janny Weender

CONTACT

www.msmog.nl
willybaas@home.nl

DONATIES

IBAN: NL56 RABO 0359 0555 08

Een éénmalige bijdrage kunt u storten onder vermelding van 'éénmalige bijdrage'.

Er wordt gewerkt aan het beschikbaar maken van iDeal, zodat u uw donaties nog eenvoudiger over kunt maken.

@ 2026 MsMOG communicatie commissie

Voorwoord van de voorzitter

Reint Huizenga

Op het moment dat ik dit stukje schrijf (medio februari 2026), is het nog volop winter en valt er voor de tweede keer een behoorlijk pak sneeuw. Echter, onze molens komen in dit winters landschap prachtig tot hun recht (*zie foto van de Fraeylemolen*). Op personeelsgebied verliep een en ander eind 2025 niet zo gunstig voor de MsMOG. . Eén bestuurslid, drie molenaars en één moleninstandhouder zijn om diverse redenen gestopt, hetgeen een behoorlijke aderlating is. Bij Wetenswaardigheden uit het bestuur leest u meer hierover.

In 2026 ligt er een aantal uitdagingen, waar de stichting aan moet werken:

* in de eerste plaats hebben wij meer molenaars en/of moleninstandhouders nodig. PR en werving op dit gebied is dus absoluut noodzakelijk. In het algemeen kunnen we meer (jonge) vrijwilligers gebruiken, daar er allerlei activiteiten op stapel staan.

* momenteel zijn we bezig met een promotie- c.q. marketingplan dat behoorlijk ambitieus is om ons meer te profileren. Het is o.a. bedoeld om meer mensen bij onze molens te krijgen en extra donateurs en sponsoren te werven. Ook zal verder gewerkt worden aan het uitzetten van wandelroutes in Noordbroek, Kolham en

Slochteren, namelijk van Fraeylemaborg naar Fraeylemamolen.

* recent zijn verkennende gesprekken gestart met het Waterschap Hunze en Aa's over de overname van hun drie molens, namelijk molen de Weddermarke in Wedde, molen de Biks in Onnen en de Witte Molen in Glimmen. Binnenkort volgt een vervolggesprek over de daadwerkelijk invulling.

Vermeldenswaard is, dat onze samenwerking met molen Fakkert in Hoonhorst (gemeente Dalfsen) daadwerkelijk een vervolg heeft gekregen. Vijf potentiële Hoonhorst-kandidaten komen bij ons in opleiding en zijn inmiddels gestart met de cursus weerkunde. Het vervolgtraject van onze opleiding tot moleninstandhouder wordt binnenkort met hen besproken. Wij kunnen dit beschouwen als een absolute doorbraak in de erkenning van onze modulaire opleiding tot moleninstandhouder, met dank aan onze opleiders en het Leerteam.

Uiteindelijk is onze missie het instandhouden van dit kostbaar cultureel erfgoed en dit te conserveren voor ons nageslacht.

Rest mij nog u veel leesplezier te wensen. Eventuele reacties kunt u sturen naar redactie@msmog.nl.

Wetenswaardigheden uit het bestuur

Reint Huizenga

Traditioneel treft u hieronder, in willekeurige volgorde, een aantal wetenswaardigheden uit het bestuur aan.

1. Afgelopen maanden is een viertal molenaars/moleninstandhouders gestopt met draaien.

A. Grieto de Vries is in september 2025 als molenaar gestopt en in de Meulenproat van eind 2025 is hierover reeds uitvoerig geschreven.

B. Op 19 december 2025 is afscheid van Henk Helmantel genomen. Wegens afnemende gezondheid was Henk genooddaakt met zijn molenaarswerk op te houden. Henk is 25 jaar molenaar op molen De Ruiten in Froombosch geweest en heeft bestuurlijk een rol in de Slochter Molenstichting (voorganger van de MsMOG) gespeeld. Ook speelde hij een voorname rol in de activiteiten van de Slochter Molenstichting o.a. werving donateurs en bedenker van het SMS-je, voorganger van de huidige Meulenproat. Bij de MsMOG zat Henk een periode in de Technische en Archiefcommissie.

C. Martin van Doornik heeft óók aangegeven wegens gezondheidsredenen als molenaar te stoppen en wel per 1 januari 2026. Martin is 44 jaar molenaar geweest. Sinds 2012 draaide hij bij de MsMOG op molen Entreprise in Kolham en de laatste maanden op molen De Noordstar in Noordbroek. Van Martin gaan we nog op passende wijze afscheid nemen.

D. Ook heeft moleninstandhouder Koen van der Zwaag wegens diverse omstandigheden aangegeven, per 1 februari 2026 te stoppen. Koen is

opgeleid op molen De Ruiten en zou in principe Henk Helmantel opvolgen. In relatief korte tijd moesten helaas vier molenaars met hun activiteiten bij ons stoppen. Aanvulling van molenaars of moleninstandhouders is dus noodzakelijk.

2. In verband met het vertrek van Koen van der Zwaag op molen De Ruiten heeft Bernard Koning aangegeven, graag hierop te willen draaien. Ook Arnold Wierenga heeft interesse in deze molen getoond en gaat e.e.a. afstemmen met Bernard.

3. Per 1 januari 2026 heeft Tim Smit zijn werkzaamheden als bestuurslid neergelegd. Hij is in 2020 in de Activiteitencommissie begonnen en vrij snel daarna tot het bestuur toegetreden, waar hij diverse functies heeft vervuld o.a. coördinator vrijwilligers, coördinator klussenteam, troubleshooter bij een aantal voorvallen binnen de MsMOG en op het laatst ook nog coördinator onderwijs. In de laatste functie waren er allerlei ideeën om basisscholen en nieuwe Nederlanders bij de molens te betrekken. Het coördinaat onderwijs wordt momenteel tijdelijk vervuld door Annet Brinkgreve, die deze functie al eerder heeft bekleed.

4. Momenteel worden gesprekken gevoerd met de gemeente Oldambt en het waterschap Hunze en Aa's over het plaatsen van een hoogholtje over het Termunterzijldiep bij onze molen De Dellen en het drukke fietspad aan de

andere kant van het kanaal. De gemeente heeft een begroting opgesteld en nu moeten subsidiegevers gevonden en aangeschreven worden. Hierbij wordt gedacht aan Leader, Nij Begun en andere. Alle gesproken (semi-)overheden zijn duidelijk en positief maar enig werk is zeker nog nodig. Op toeristisch gebied is dit absoluut een grote meerwaarde, misschien gekoppeld aan een (oude) elektromotor in de molen die nog hersteld moet worden.

5. Naast het opstellen van nieuwe overeenkomsten voor alle vrijwilligers met hierin Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en andere relevante zaken is ook een Geschenk- en Cadeauregeling opgesteld, die op onze site wordt geplaatst. Ook heeft het bestuur het jaarverslag 2025 vastgesteld.

6. Het bestuur participeert en is onderdeel van het Platform Moleneigenaren dat georganiseerd wordt door Erfgoed in Groningen te Usquert. Verder zijn onze molens aan de Groene Dijk in Slochteren onderdeel geworden van het Dorpsplan Slochteren, waarin de hele omgeving van de Slochterhaven via Nij Begun aangepakt en verbeterd zal worden.

7. Afgelopen periode heeft het bestuur een jaarschijf geïntroduceerd, waarin alle activiteiten en andere zaken van de MsMOG zijn vermeld en per kwartaal gepubliceerd, zodat bekend is wat op dat moment speelt en/of aangepakt moet worden.

Verhaaltje over het molenarchief

Jan Slagter

Als je iets wilt weten over de geschiedenis van een molen is er natuurlijk enorm veel te vinden op het wereldwijde web. Als je de vraag ingeeft " waar vinden we molenarchieven " dan komt er een enorme hoeveelheid informatie op je af.

Het meest bekend zijn Het meest bekend zijn Allemolens.nl / De Hollandsche Molen / Molendatabase / Molens.nl / Verdwenen molendatabase / Beeldbank.molencentrum.nl / Molenwereld.com / Beeldbank van de Rijksdienst monumentenzorg / en uiteraard Delpher een zoekpagina voor historische kranten en tijdschriften. Op deze sites is allerlei informatie te vinden over alle soorten molens.

Kijk je bijvoorbeeld op Allemolens.nl dan geeft alleen al de term "Noordbroek" aan, dat er het volgende te vinden is: 24 x molen, 2 bouwtekeningen, 186 afbeeldingen, 173 vermeldingen in de bibliotheek, 3 landkaarten en 488 archiefstukken, waarvan inmiddels veel digitaal te zien is.

Wat onze molens betreft is er op het gebied van historie op het internet dus méér terug te vinden dan in ons eigen archief. Het archief van de Slochter Molenstichting bestond sinds 1967 en dat van Oldambt sinds 1977. Pas vanaf deze data bestaat (dus) het archief, waarna in 2015 de fusie kwam die tot de MsMOG leidde.

Wil je meer weten over de periode hiervoor, dan zul je dus op zoek moeten in de gemeentelijke en in de Groninger

archieven én natuurlijk de archieven van de Waterschappen.

Inmiddels begint er schot te komen in de inventarisatie van de archieven van beide voorlopers. Het kost nog wat tijd, maar het begint inmiddels ergens op te lijken. Wil je meer weten? Ik ben meestal op dinsdagmorgen aanwezig in het gebouw van het waterschap Hunze en Aa's in Veendam. Je kunt me bereiken via jan.slagter@msmog.nl

De basis op orde

Henk Klöpping

De landelijke molenaarsopleiding is breed en theoretisch en de onderwijskwaliteit wisselt. Het gevolg is, dat trajecten lang duren en dat ongeveer de helft niet wordt afgerond.

In Midden- en Oost-Groningen leidde dit tot het Certificaat MolenInstandhouder (CEMI): kort, intensief en modulair, gericht op één molentype. Ook bruikbaar als stevige basis voor doorstroom naar de landelijke opleiding.

Bij de **Molenstichting Midden- en Oost-Groningen (MsMOG)** zijn nu twaalf instandhouders actief. Twee stroomden door naar molenaar. Eén van hen deed recent het landelijke examen en slaagde met vlag en wimpel. Kersverse molenaar **Jacco de Maat** zegt: *"Zonder de CEMI-opleiding was ik er nooit aan begonnen."*

Een succesverhaal

Op 18 april 2025 staat Jacco in Winsum bij molen De Ster voor zijn DHM-examen. Hij slaagt. Jacco had bij zijn eerste interesse in molens een druk leven (werk, gezin, hobby's) en de reguliere opleiding bleek niet inpasbaar. Hij werd molengids, maar wilde meer.

Toen MsMOG startte met CEMI, werd hij nieuwsgierig. Theorie op zaterdagochtend, praktijk op vrijdagmiddag bij Lex van der Gaag op molen Windlust in Overschild. Dat bleek goed te combineren. Na 25 weken had hij zijn certificaten. Op 13 mei 2022 behaalde hij KO-ZZ (korenmolen, zelfzwichting). In Groningen is circa de helft van de molens zelfzwichtend, waardoor

Instandhouder Jan Wehrmeijer (rechts) krijgt het (papieren) certificaat van leermeester Koos Uil

zeilkennis daar niet nodig is. Vanaf dat moment werkte Jacco regelmatig zelfstandig op de Windlust.

In een volgende ronde deed hij opnieuw mee, nu voor poldermolens met **Oudhollands gevluht** en behaalde op **9 december 2023** zijn tweede certificaat: **PO-OH (Poldermolen, Oudhollands)**. Daarmee werd hij de eerste **"CEMI-master"** binnen de stichting: alle modules afgerond. Doordat CEMI modulair is, hoef je eerder behaalde onderdelen niet opnieuw te doen.

De stap naar molenaar

Het leerteam stimuleert bewust de gedachte, dat instandhouders het molenaarschap binnen bereik hebben. Jacco ging ervoor. Met Lex van der Gaag en ondergetekende werkte hij aan de onderdelen die hij nog miste. Dat bleek weinig te zijn: de praktijk zat er na jaren instandhouding goed in. Op 14 december 2024 deed Jacco zijn regionale examen, met overtuigend resultaat. Zijn maaluren had hij ruimschoots gemaakt, dus volgde het landelijk examen. Ook dat behaalde hij met vlag en wimpel.

Waarom instandhouders nodig zijn

De MsMOG is moleneigenaar. Een moleneigenaar begint liever niet zelf aan een opleidingstraject, want daarvoor is het Gilde. Maar dan moeten er wel voldoende molenaars uit voortkomen. En dat haperde. Veel kandidaten starten enthousiast, maar ongeveer de helft haakt af. Vaak hoor je: *"Al die dingen die je leert waar je later niets meer mee doet."* Ook dat ene grote

eindexamen weegt zwaar. Daarbij vraagt de opleiding veel tijd: werken op de molen én jarenlang zelfstudie. In een samenleving waarin we later met pensioen gaan en jongere mensen veel verplichtingen hebben, is drie jaar lang.

De diagnose: wrijven helpt niet..

De oplossing ligt in: korter en minder breed, **modulaire toetsen** in plaats van één allesbeslissend examen, **regionale focus**, een vooraf bekende leerlijn en herhaling met ruimte om uitval op te vangen. Dat vraagt didactische basisvaardigheden bij instructeurs én een eenduidige aanpak.

.. CEMI wél!

Op onze GVM-lesmolen werkten we al jaren met een openbaar leerpad. Dat helpt bij wisselende instructeurs en geeft leerlingen overzicht: zij weten wat komt, kunnen vooruitwerken en gemiste stof inhalen. Deze ervaringen hebben we ingebracht in het CEMI-traject.

De kwaliteit van de opleiding wordt bewaakt door het Leerteam, dat zeven leden telt, onder andere de voorzitter van het bestuur, drie voormalige docenten, waarvan er één ook molenaar is. Het bestuur is eindverantwoordelijk.

CEMI sluit bewust aan op de GVM-opleiding. Wij willen geen tweedeling. Onze mensen zijn lid van het Gilde en gebruiken het Gilde-materiaal. Dat maakt doorstromen eenvoudig; Jacco is daar het bewijs van. Helaas kent het Gilde geen instructeursopleiding. In **2018** schreef ik daarom een

Jacco met een "Lexje" - zo raak je die sleutel nooit kwijt!

handleiding didactiek, binnen het Leerteam herzien. Er kwam een theorie-examen en een praktijkexamen voor CEMI-instructeurs, onder strikte voorwaarden afgenomen, net als alle CEMI-examens. Er zijn inmiddels twee gecertificeerde CEMI-instructeurs. En je raadt het al: Jacco wil die kant ook op en doet dit voorjaar zijn theorie-examen.

Vooruitblik

We gebruiken AI om lesmateriaal te verbeteren, we werken met digitale badges en ontwikkelden de **QaS-app** met duizenden vragen. Wij hopen dat het Gilde de kans, die CEMI biedt, wil benutten en de aanpak landelijk ondersteunt. Inmiddels zijn we gestart met de vierde lichter CEMI-deelnemers. En we hopen dat er nog vele zullen volgen

Activiteitencommissie

Fred Nieborg

Februari 2026 en de "Meulenproat" voor het 1e kwartaal is weer in de maak.

Terugkijkend op het jaar 2025 kunnen we spreken van een succesvolle periode, waarin de Activiteitencommissie in volle vaart betrokken is geweest bij de verschillende MsMOG-gebeurtenissen. Zoals bekend zijn er vier jaar geleden 2 fietsrondjes langs de molens gemaakt, waarvoor we jaarlijks nieuwe folders gaan drukken om deze vervolgens te distribueren langs 120 adressen zoals hotels, campings, restaurants en camperplaatsen. Op verzoek van diverse campings en hotels zijn deze ook in een Duitstalige versie gezien de vele Duitse toeristen, die onze provincie bezoeken. In 2026 gaat de molenstichting zich ook weer profileren op een aantal jaarmarkten in de regio zoals De Adrillen Winschoten, de Slochterjaarmarkt, het Oogstfeest en de braderie Siddeburen.

De wandeling Fraeylema tot Fraeylema in samenwerking met de Fraeylemaborg, welke vorig jaar door omstandigheden niet heeft plaats gevonden, zal ook dit jaar weer 3 keer georganiseerd worden.

Het initiatief van de Activiteitencommissie om tijdens de kerstperiode op alle molens wikenverlichting aan te brengen zal verder worden opgetuigd in overleg met de Technische Commissie. De Activiteitencommissie is tevens betrokken bij een kleine werkgroep, die bezig is om een marketingplan op te tuigen voor de jaren 2026-2030. Ook zal in 2026 het werven van donateurs verder worden uitgewerkt, want donateurs zijn een belangrijke pijler voor het voortbestaan van de molenstichting. Kortom: er zijn weer voldoende activiteiten om de stichting een nóg professionelere uitstraling te geven.

Communicatiecommissie

Bert Steenhuizen

Vanuit de Communicatiecommissie zet ik enkele relevante feitjes uit de afgelopen periode voor u op een rij:

1. Informatie via ZO! Groningen en Marketing Midden-Groningen helpt om de zichtbaarheid van onze molens te vergroten voor het brede publiek
2. Vrijwel alle molens van de MsMOG zijn voorzien van beachflags. Als de molen open is, kan de molenaar dat aan het publiek tonen door de vlag uit te hangen
3. Het streven is, om een groter aantal mensen aan onze molens te binden door activiteiten te organiseren. Een breed draagvlak onder een groter publiek helpt om dit fraaie stukje cultureel erfgoed te behouden. Er wordt daarvoor een promotieplan ontwikkeld
4. Verder proberen we informatie over MsMOG breed te delen via onze website en facebook en andere mediakanalen.
5. Mocht u de MsMOG willen ondersteunen, dan kunt dat doen via een bericht naar de redactie: willy.baas@msmog.nl

Miniatuur "De Ruiten" in Ruinerwold

Henk Helmantel

Eind november kreeg ik een telefoontje van een mij totaal onbekende man, genaamd Danny Meijer, die vertelde dat hij in Ruinerwold woonde.

Hij vroeg of het mogelijk was een keer op De Ruiten te komen, om daar wat foto's te maken. Wij maakten de afspraak op 2 december jl. en hij kwam inderdaad opdagen.

Onder het genot van een kop koffie gaf Danny aan, dat hij graag een paar foto's wilde maken van, maar vooral ook in De Ruiten. En toen vertelde hij ook, dat hij bij zijn huis een "miniatuur De Ruiten" had staan. Dat molentje had hij een aantal jaren geleden gekocht via Marktplaats. Hij kon zich de juiste plek niet meer herinneren, maar het zou - vrij zeker - ergens in de

provincie Groningen zijn.

de 2 laatste, waar pontificaal het jaartal 1786 zichtbaar is.

De volgende dag stuurde hij meerdere foto's, die hij de dag eerder had gemaakt, maar ook een paar hele mooie van de miniatuurmolen.

Die foto's zijn zonder twijfel van de "mini-De Ruiten". Dat wordt nog eens versterkt door

Groningse wieken van waarde (dankwoord aan de MsMOG)

Tim Smit

Molens vertellen jaarrond krachtige verhalen

Molens zijn meer dan monumenten van hout en steen. Ze vertellen verhalen over ambacht, landschap en gemeenschap. Zoals jullie al hebben gehoord ga ik afscheid nemen van onze stichting. Ik wil graag een korte terugblik geven op een aantal jaren bij de stichting. Hierin wil ik jullie bedanken voor de leuke en leerzame tijd en wil ik jullie op het hart drukken dat jullie stuk voor stuk belangrijk zijn en dat ons draaiend cultureel erfgoed in goede handen is bij jullie. Ik ga verhuizen naar Hoogeveen om daar met vrouw en kind een leven op te bouwen. Heel veel dank en ik hoop jullie nog eens te zien. Ik volg het nieuws dus de stichting blijft een beetje in mijn hart bestaan. En dan nu de terugblik waarin wind, mensen en geschiedenis onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Vaste bakens in een open landschap

Ik zal de molens en de mensen van de stichting echt wel missen, dat weet ik nu al. Het is de liefde die me naar andere streken brengt. Ik voel hier een mengeling van nostalgie, vastberadenheid en vrolijkheid. Het was een tijd met een hoop eigenzinnigheid en dankbaarheid. Schwung is het woord dat de lading dekt in immateriële en materiële termen. Het hoort erbij en ik hou ervan.

Alles in het leven kent seizoenen. Komen en gaan. Dag en nacht. Door alles heen zijn de molens de afgelopen 5 jaar vaste bakens geweest in het vrijwilligerswerk. Want ik vind, met jullie, dat ze het Groningse landschap dynamiek en diepte geven. Maar

de onschatbare waarde zit 'm toch vooral in hun vertelkracht. Molens verhalen over ambacht en verbinding, over identiteit en techniek en over zoveel meer. Dat is in het voorjaar en in de herfst net zo waar als in de zomer en winter.

Het zou hier te plat zijn zonder de fabrieken die draaien op de wind, want dat zijn het. We moeten zuinig zijn op ons cultureel erfgoed. Om te weten wie we zijn en waar we vandaan komen. Net zoals de kleuren in onze Groningse vlag draait het ook in de wereld van de molens om mens, dier en natuur. Het rood van het hart, het wit van de vrede, het blauw van het water en het groen van de velden.

Fabrieken die draaien op de wind

Nederland is gebouwd met molens. Zonder deze krachtpatsers was een groot deel van het land onbewoonbaar gebleven. Waar nu huizen staan en wegen lopen, was ooit de grond kletsnat. Met het koren werd iedereen gevoed. Ik beweer ook dat wij de 80-jarige oorlog en later de aanvallen van Engeland, Duitsland en Frankrijk in 1672-1675 niet hadden gewonnen zonder houtzaagmolens die onze houten muren (eufemistisch voor onze houten schepen) hadden gebouwd in recordtijd en dat wij zeker sneller bouwden dan de marine van de ons omliggende landen. Verder naar poldermolens en korenpelmolens. Ze pompten water omhoog, weg uit het land, richting boezems en kanalen. Met windkracht, houten assen en tandwielen. Zo werd grond droog, vruchtbaar en geschikt voor bewoning en teelt. Daarnaast draaiden korenmolens.

Hier werd graan vermalen tot meel, het fundament van het dagelijks brood. De molen was het economisch middelpunt. Boeren kwamen met karren vol oogst. De molenaar kende het landschap, het weer en de wind op zijn duimpje. Van buiten lijkt het zo eenvoudig. Vier wieken op een romp, meer is het niet. Maar als je iets verder kijkt, leer je dat het principe gebaseerd is op een verbluffend staaltje vernuft. Daar mogen we niet achteloos mee omgaan. We moeten zorgen dat de molens blijven draaien.

Meer dan vier wieken op een romp

Wieken draaien niet vanzelf en zeker niet zomaar. Ze zetten een grote as in beweging. Via kammen en tandwielen wordt die kracht omlaag geleid. In een korenmolen draaien zware natuurstenen over elkaar. In een poldermolen tilt een vijzel of scheprad het water omhoog.

De Molenstichting Midden- en Oost-Groningen ontstond in 2015 uit een fusie van twee kleinere organisaties. Sindsdien beheren we met z'n allen twaalf molens in de regio. Grote korenmolens, robuuste poldermolens, een tjasker en een weidemolen. In de toekomst zal dat aantal toenemen. Met allerlei commissies zijn we professioneel geworden en bedienen we de vrijetijdsindustrie. We zijn een kracht om rekening mee te houden en we worden hékend en érkend als een leuke robuuste stichting met vrijwilligers met karakter. Samen vormen de molens een netwerk dat laat zien hoe techniek en landschap hier altijd met elkaar verweven zijn geweest.

Wieken als taal, pre-digitaal

In vroeger tijden hadden molens soms een belangrijke signaalfunctie. De stand van de wieken liet zien hoe de vlag ervoor hing. Vanaf de stelling had de molenaar overzicht. In oorlogstijd, maar ook daarvoor, werd op die manier informatie doorgegeven. De ene molenaar las de molen van verderop en zette zijn wieken erop gelijk. De volgende molenaar deed hetzelfde en zo werd de boodschap pre-digitaal toch razendsnel doorgegeven. Molens staan dus niet los van hun omgeving. Ook nu nog wordt er met wieken gecommuniceerd. Bij huwelijken gaan wieken in vreugdestand. Bij rouw in rouwstand. Het is een geweldig mooie traditie.

Een molen moet werken om te blijven leven

Van de duizenden molens die Nederland ooit telde, zijn er nu nog ruim twaalfhonderd. In de provincie Groningen staan er nog een dikke tachtig trots overeind. Wat de molens van de stichting bijzonder maakt, is de manier waarop ze worden beheerd. Ze worden niet stilgezet om te bewaren. Ze draaien. Een molen die niet draait, gaat achteruit. Alles droogt uit en wordt stroef, net als bij ons.

Daarom functioneren de molens als werkplaatsen. Ze draaien wanneer het kan. Ze worden onderhouden door ons, met ieder die een eigen kennis en kunde meebrengt. Zo begon ik vijf jaar geleden in de activiteitencommissie. Van het een kwam het ander. Vrijwilligerswerk is hier niet vrijblijvend. Wie verantwoordelijkheid neemt, krijgt vertrouwen. Creativiteit wordt beloond.

Wie laat zien dat hij het kan, krijgt ruimte. Dat is zo waardevol en voedend, ik had het niet willen missen naast mijn baan. Ik raad het iedereen aan.

Vrijwilligers met verantwoordelijkheid

Een molen kan alleen functioneren als ze wind vangt. Dat vraagt ruimte. Hoge bomen of bebouwing kunnen de wind afsnijden en de molen letterlijk stilzetten. Die open ruimte heet de molenbiotoop. Het beschermen ervan is een belangrijk en soms gevoelig onderdeel van het werk. Molens staan soms in de weg, bij woningbouw bijvoorbeeld. Slopen zou veel te makkelijk zijn. Behouden en laten werken is ingewikkelder en dat is toch echt wat noodzakelijk is en blijft. Werken op een molen is geen romantisch tijdverdrijf. Het is hoog, het waait, het mechaniek is krachtig. Avontuurlijk, maar ook risicovol. Een molen kan op hol slaan. Bliksem kan inslaan. Veiligheid is essentieel.

Je bezighouden met molens is echt niet geschikt voor watjes. Niet als je in het bestuur zit en zeker niet als je de boel fysiek draaiende houdt. Valbescherming is standaard. Instructies zijn strikt. Wie op een molen werkt, draagt verantwoordelijkheid. Voor zichzelf, voor anderen en voor het monument.

De toekomst zit in overdracht

De toekomst van de molens zit niet alleen in onderhoud, maar ook in overdracht. Daarom investeert de stichting sterk in

educatie. Er is een uitgebreid lespakket voor basisscholen over Groningse cultuur en molens. Leerkrachten verzorgen de lessen zelf, met filmpjes, verhalen, opdrachten en kleurplaten. Als afsluiting volgt een bezoek aan een molen. Kinderen luisteren aandachtig, weet ik uit ervaring. Ze klimmen, luisteren naar verhalen en instructies. Vaak zijn het de meisjes die in de wieken klimmen. De jongens kijken stoer, maar blijven wel bij hun fatbikes staan. Bang om hun status te verliezen als ze vallen, denk ik. Naast scholen zijn er workshops en gezinsactiviteiten. Verjaardagsfeestjes krijgen een molenbezoek als extraatje. Er wordt dan verteld over de werking van de molen, gevolgd door een quiz en een klein aandenken. Verder zijn er fietstochten langs meerdere molens, vaak gecombineerd met koffie met appeltaart onderweg of een bezoek aan andere plekken in het landschap.

Molens zijn geen afgesloten monumenten. Ze zijn ontmoetingsplekken. Laagdrempelig en toegankelijk. Er wordt eigenlijk voortdurend nagedacht en gebrainstormd over hoe we onze molens nog beter voor het voetlicht kunnen brengen bij mensen die nog niet weten hoe mooi en bijzonder ze zijn. Voor wie verder wil, zijn er opleidingen. De stichting biedt een modulaire opleiding tot moleninstandhouder, gericht op één specifieke molen. Theorie en praktijk gaan hand in hand. Veiligheid, onderhoud en kennis van weer en techniek staan centraal. Wie slaagt, kan doorstromen naar de landelijke molenaarsopleiding. De

deelnemers komen uit alle hoeken: zorg, techniek, onderwijs. Sommigen zonder technische achtergrond, anderen ervaren doeners. Hoogtevrees is onhandig. Tijd en inzet zijn noodzakelijk. Wat ze delen, is interesse in erfgoed en de wil om het levend te houden.

Vrije gasten, geen bezoekers

Groningers staan bekend als nuchter. Misschien soms wat te bescheiden. Ik ben het hier niet mee eens. Hier ben je geen gast die bediend wordt. Je bent een vrije gast. Neem initiatief. Kom achterom, dan staat de koffie klaar. Dat levensgevoel heerst ook bij de molenstichting. Iedereen is welkom.

Zolang mensen samen hun schouders eronder zetten, blijven de wieken draaien. En misschien is dat wel de kern van alles wat hier gebeurt. Mensen komen en gaan, bestuursleden verhuizen, seizoenen wisselen. Maar zolang er wind is en handen die weten wat ze doen, blijven de molens spreken. Over waar dit land vandaan komt. En over hoe je samen iets doorgeeft aan de volgende generatie. Met trots. Zonder dat valse minderwaardigheidsgevoel waar Groningers soms een beetje last van hebben.

Ik zet mijn kraag wat meer overeind, kijk nog één keer om. De molen staat stevig. Klaar voor de zon en de stormen.

Dank jullie wel voor de leuke tijd en zet je beste beentje voort!

Groet,
Tim

Afscheid Henk Helmantel als molenaar

Willy Baas

Op vrijdag 19 december 2025 nam Henk Helmantel tijdens de traditionele eindejaarbijeenkomst afscheid van de MsMOG.

Reint Huizenga sprak een welkomstwoord en ontvouwde het beoogde programma. In zijn speech met vermeldenswaardige zaken uit 2025 en een vooruitblik op 2026 werd al snel over gegaan tot het afscheid van Henk. Een korte impressie van de toespraak: Beste Henk, er is een tied van komn en tied van goan. Dit laatste is op jou van toepassing. Wegens gezondheidsproblemen moet je helaas stoppen als molenaar. Misschien komt de leeftijd er ook wel bij.

Je hebt heel wat voor de Slochter Molenstichting en haar opvolger de MsMOG gedaan. Je bent in juni 2006 afgestudeerd als molenaar en vanaf die tijd werkzaam geweest op molen De Ruiten.

Je was penningmeester van de Slochter Molenstichting van 2009 tot 2014 en lid van de Activiteitencommissie van 2006 tot 2014. Jij hebt vele donateurs "binnengehaald", je was de bedenker van het SMS-je, het donateursblad van de Slochter Molenstichting en verder was je met enige regelmaat, maar vooral op zondagmiddag, te vinden op molen De Ruiten.

Vanaf 1 mei 2016 tot september 2019 was je lid van de Technische Commissie van de MsMOG. Ook heb je samen met Jan Slagter en Grieto de Vries veel werkzaamheden in het archief van de molenstichting in Veendam verricht. Henk, je was een gedreven molenaar en had het op De Ruiten goed voor elkaar. Er kwam een breed publiek op 'jouw' molen af, in het bijzonder misschien wel de leerlingen van het Aletta Jacobs College in Hoogezand, waarmee je een speciale band had. Zij kwamen

regelmatig op De Ruiten.

Als afscheidsgeschenk kreeg Henk namens de molenstichting een gravure van "zijn" molen. Én hij werd door een van de molenaars verrast met een prachtige bouwtekening van De Ruiten! Beide cadeaus werden door Henk zeer gewaardeerd. Nadat hij zijn afscheidsspeech had uitgesproken werd het buffet geopend. De maaltijd – een uitstekend verzorgd Captain's dinner – was bereid door de mensen van de Lijwiestee uit Noordbroek.

De avond verliep in een prima sfeer.

Beste Henk,
namens de vroegere Slochter Molenstichting en de huidige Molenstichting Midden- en Oost-Groningen: bedankt voor alles wat je voor de molens hebt gedaan!

13 verschillende molentjes

De Molenstichting ontving onderstaande brief van een dankbare moeder

Op 10 mei 2025 was mijn dochter Jet met haar vriend Lex in de molen van Harkstede om een gift te brengen uit de boerderij van haar oma, Foktje Weender-Aalfs.

Via Jet kreeg ik veel dankberichten en een vraag om een artikel te schrijven over mijn moeders interesse voor molens.

Hierbij probeer ik haar verhaal op papier te zetten.

In 1930 is mijn moeder in Scharmer geboren. Haar ouders hadden een kruidenierswinkel.

Toen ze ouder werd, heeft haar vader een verhaal verteld over een gebeurtenis die hem als jonge man was overkomen.

Hij was de zoon van een bakker uit

Scharmer en tijdens een strenge winter moest hij brood bezorgen bij families in Schaaphok (gebied richting Slochteren).

De wegen waren slecht begaanbaar en hij besloot om met zijn fiets en een rieten mand met broden over de sloten en kanalen te gaan fietsen wat sneller en beter ging totdat hij plotseling met zijn fiets door het ijs ging. Hij had weinig grip om uit het water te komen en probeerde met hard geschreeuw iemand te bereiken. De molenaar van "Stel`s Meuln" uit Harkstede hoorde hem roepen en heeft haar vader gered van bevriezing en verdrinking.

Als dank heeft mijn moeders vader de molenaar een zilveren tabaksdoos met inscriptie gegeven. Mijn moeder is altijd heel dankbaar geweest dat haar lieve vader gered was door de molenaar uit Harkstede.

Haar dank was zo groot dat ze ons als kinderen het verhaal van mijn opa regelmatig vertelde met daarnaast een verhaal dat de molen uit Scharmer in de jaren 50 ontmanteld werd om in Lisse opgebouwd te worden. Dit moet zeker bekend zijn bij jullie.

Mijn moeder verzamelde doosjes met miniatuur molens, van alle 13 soorten molens had ze twee of één gekocht. Haar lievelingsmolen wasde stellingmolen.... Ik heb zelf een miniatuur stellingmolen gehouden.

Toen mijn moeder overleed op 2 november 2024 (94 jaar) zijn we als kinderen begonnen met het leeghalen van de boerderij in Engelbert waar ze 69 jaar heeft gewoond en waarbij we de doos met molentjes weer tegenkwamen. Tijdens de nationale molendag op 10 mei was het de dag om de molens te schenken aan "Stel` s Meuln" te Harkstede. Zo blij dat jullie ze zo hartelijk hebben ontvangen van Jet en Lex, die nog steeds een prachtige herinnering hebben aan het bezoek.

Met hartelijke groeten van Janny Weender

Bezoek leerlingen Eemsdeltacollege Appingedam aan de Noordstar

Greetje Schipma

Dinsdag 25 november hebben wij een groep leerlingen met begeleiders van het Eemsdeltacollege Appingedam ontvangen bij de "Noordstar". Na het welkomstwoord van Taeke Overdijk zijn de scholieren over drie groepen verdeeld. De 1e groep ging met Taeke in de molen de trap op en heeft uitleg gekregen over hoe alles werkt.

De 2e groep bleef met Lolke Lijzenga op de begane grond en heeft daar onder andere uitleg gehad over de geschiedenis van de molen en het onderhoud ervan. Groep 3 hebben Willy Baas en Greetje Schipma bezig gehouden in de molenschuur. Hier is onder meer verteld over verschillende molentypes, de geschiedenis en functie van molens, de werking van de vijzel en de wieken. De dronefilmpjes deden het zoals altijd goed.

Na zo'n 25 minuten werden de groepen gewisseld. Er was wel veel verschil tussen de groepen, niet alleen qua belangstelling en gedrag, maar ook in kennis en taalvaardigheid. Dit laatste kwam vooral tot uiting bij een quiz met molengerelateerde uitdrukkingen en gezegden.

Voor ons was dit een leermoment, waarmee we bij toekomstige schoolbezoeken rekening moeten houden.

De ochtend is omgevlogen en het is gelukt om de scholieren op tijd met de bus weer richting de school te laten vertrekken. Voor iedereen een zeer geslaagd bezoek en zeker voor herhaling vatbaar.

De Fraeylemamolen aan de Groenedijk 2a, 9621 TL, Slochteren
De molen is een 8-kante grondzeiler en is in 1786 door Hendrik de Sandra Veldtman, heer van Slochteren en eigenaar van de Fraeylemaborg, gebouwd en behoorde bij het landgoed. De molen bemaalde de Groote Oosterpolder, opdat deze voor landbouw en veeteelt gebruikt kon worden.
Meer informatie over deze molen vindt u in onze folder.